

UTICAJ DOMAĆIH INSTITUCIJA NA BEZBJEDNOST BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SRPSKE

Mr Mile Meded¹⁰⁰

Predsjednik Vatrogasnog saveza Republike Srpske

Rezime: Do osamostaljenja i međunarodnog priznanja, Bosna i Hercegovina je bila jedna od šest republika SFRJ. Njen obavještajno-bezbjednosni sistem treba posmatrati u sklopu jugoslovenskog bezbjednosnog prostora i snaga zaduženih za ovu oblast. U toku građanskog rata (1992-1995), pobjedom nacionalnih stranaka, na prostoru Bosne i Hercegovine formirane su nacionalne vojno-bezbjednosne i obavještajne komponente, koje su u toku rata bile međusobno suprotstavljene i svaka je na svoj način provodila stavove i zadatke političkih struktura, u uslovima ratnog stanja i izvršavanja ratnih ciljeva.

Dejtonskim mirovnim sporazumom i prestankom rata, u skladu sa savremenim evropskim standardima, formirane su zajedničke bezbjednosne institucije, koje djeluju na cjelokupnom prostoru Bosne i Hercegovine. Na nivou entiteta, Republika Srpska, Federacija Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta, djeluju entitetske bezbjednosne agencije (Ministarstva unutrašnjih poslova) koje, u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, kroz međusobnu saradnju sa zajedničkim domaćim i međunarodnim bezbjednosnim institucijama obezbjeđuju bezbjednost ljudi, imovine i poštovanja pozitivnih zakonskih propisa. Da bi Bosna i Hercegovina i Republika Srpska funkcionisale u uslovima stabilne bezbjednosne situacije neophodna je aktivnost svih subjekata, u prvom redu bezbjednosnih institucija, što je, pored ostalog, jedan od osnovnih uslova evroatlantskih integracija. Političke elite moraju se odreći ratnih ciljeva i protivrječnosti i, u skladu sa zajedničkim ciljevima, uložiti napor da se preko nadležnih domaćih institucija obezbijedi stabilna bezbjednosna situacija, neophodna za efikasno funkcionisanje Bosne i Hercegovine.

Ključne riječi: *Bosna i Hercegovina, Republika Srpska, Dejtonski sporazum, bezbjednost.*

IMPACT OF LOCAL INSTITUTIONS ON SECURITY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA AND THE REPUBLIC OF SRPSKA

Abstract: Until the independence and international recognition, Bosnia and Herzegovina was one of the six republics of SFRJ. Its intelligence and security system should be seen as a part of the Yugoslav security space and forces in charge for the area. During the Civil War (1992 - 1995), national military security and intelligence components were formed by the victory of national parties in B&H, which, during the war, opposed one another and each on its way enforced the views and objectives of political structures, in a state of war and the execution of their war aims.

Dayton peace agreement and end of the war, in line with modern European standards, have formed joint security institutions, which operate on the entire territory

¹⁰⁰ Magistar politikologije međunarodnih odnosa

of Bosnia and Herzegovina. The entity security agencies (Ministries of Internal Affairs) operate at the entity level, Serbian Republic, Bosnia and Herzegovina and the Brcko District, which, in accordance with applicable legislation, through mutual cooperation with common national and international security institutions ensure the security of people, property and observance of applicable laws. For Bosnia and Herzegovina and the Republic of Srpska to function in a stable security situation it is necessary to have the activity of all subjects, primarily the security institutions, which, among other things, is one of the basic conditions of Euro-Atlantic integration. Political elites have to give up their war aims and contradictions and in accordance with common goals to make an effort to ensure a stable security situation for the effective functioning of B&H through competent national institutions.

Key words: *Bosnia and Herzegovina, Republic of Srpska, the Dayton Agreement, Security.*

Uvod

Bosna i Hercegovina se javlja kao teritorijalna jedinica u XII vijeku, organizovana kao Bosanska Banovina, na čijem se čelu nalazio bosanski ban, o čemu svjedoči Povelja Kulina bana iz 1189. godine. Povelja potvrđuje nezavisnost Bosne i ekonomske odnose između Dubrovačke Republike i Bosanske Banovine. Sredinom 15. vijeka, Bosna je potpala pod otomansku vlast. Krajem XVII vijeka, došlo je do slabljenja turske vojne moći i ustanka zemljoposjednika, koji su se protivili zemljišnim reformama. Navedena situacija primorala je Otomansko carstvo da upravljanje Bosnom i Hercegovinom prepusti Austro-ugarskoj monarhiji, koja provodi društvene i administrativne reforme. Austro-ugarska zagovara multikonfesionalnu bosansku naciju, koja nije prihvaćena od Srba i Hrvata. Ideja o zajedničkoj državi Južnih Slovena prihvaćena je od nekih snaga u BiH, ali su političke napetosti, kasnije kulminirale ubistvom prestolonasljednika Austrougarske, Franca Ferdinanda u Sarajevu. Nakon poraza Austrougarske u Prvom svjetskom ratu, došlo je 1918. godine do ujedinjenja BiH u Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca (SHS). Politički život u periodu 1918-1941. godina, obilježili su ekonomski i socijalni nemiri, a često i ideološki sukobi Srba i Hrvata.

Nakon okupacije države SHS od sila osovine 1941. godine, teritorija BiH pripala je Nezavisnoj Državi Hrvatskoj (NDH), što je ubrzo uzrokovalo formiranje višenacionalnog partizanskog pokreta. Usljed većih uspjeha partizanskih snaga 1943. godine, formira se Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije (AVNOJ), koje je donijelo odluku, da se nova Jugoslavija sastoji iz šest republika, od kojih je jedna BiH, sa granicama iz vremena Austrougarske, u kojoj ravnopravno žive tri naroda - Srbi, Hrvati i Muslimani. Nakon oslobođenja i završetka Drugog svjetskog rata BiH se nalazi u sastavu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), kao jedna od šest ravnopravnih federalnih jedinica. U tom vremenskom periodu BiH je bila mirna i perspektivna republika, u kojoj je došlo do razvoja, posebno teške, vojne i tehničke industrije.

Prvi višestranački izbori i pobjeda nacionalnih stranaka 1991. godine, njihova različita politička opredjeljenja kada je u pitanju politička budućnost BiH i izbacivanje Srba iz konstitutivnih naroda od strane

muslimansko-hrvatske koalicije, doveli su do građanskog rata u BiH, koji je uz međunarodno posredovanje okončan 14. decembra 1995. godine, potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma. Dejtonskim sporazumom, kroz Aneks IV, BiH je dobila novi Ustav, kojim je regulisana nadležnost i raspodjela vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku. Članovima IV, V, VI i VII Ustava BiH, regulisana je organizacija, nadležnost i način rada institucija BiH; Parlamentarne skupštine, Predsjedništva kao kolektivnog šefa države, Savjeta ministara, Ustavnog suda i Centralne banke. Navedenim Ustavom predviđeno je da se BiH, kao složena državna zajednica, sastoji iz dva entiteta, Republike Srpske i Federacije BiH, a kasnije, Arbitražnom odlukom za Brčko, i Brčko Distrikta. Kompleksnost političke strukture BiH može se takođe vidjeti iz nadležnosti njenih entiteta. Svaki entitet ima svoju političku strukturu, i upravu sa krovnim centralnim organizacijama vlasti, kao i bezbjednosne agencije koje se staraju o stvaranju stabilne bezbjednosne situacije.

Nastanak i razvoj bezbjednosnih institucija Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

U pravnim izvorima i dokumentima pojam bezbjednosti ima različito značenje, u zavisnosti od toga da li se tretira kao jedinstveni sistem za cjelokupnu državnu teritoriju ili za pojedine elemente prema objektu zaštite (državna, javna, vojna, kolektivna, lična i imovinska bezbjednost), koje predstavljaju cjeline. Ako se u ova određenja unesu dinamički elementi, koji bezbjednost posmatraju i kao proces, aktivnost, može se zaključiti, da bezbjednost države i građana treba u suštini posmatrati kao borbu onih suprotnosti s kojima se, s jedne strane ugrožavaju njihove vitalne vrijednosti, a, s druge strane, otklanjaju i neutrališu pojave ugrožavanja radi zaštite i odbrane osnovnih vrijednosti, koje omogućavaju opstanak i razvoj države. Kroz istoriju, bezbjednost države ostvarivala se različito, ali se suština i cilj nisu značajnije mijenjali. Vojska i policija su vijekovima bili zaduženi za ostvarivanje i očuvanje države. Kasnijim razvojem države, neki zadaci bezbjednosnog karaktera, koje su ranije imali vojska i policija, povjeravaju se drugim bezbjednosnim subjektima. Jedna od najpotpunijih definicija bezbjednosti koja obuhvata organe i mjere, koje se organizuju i sprovode radi zaštite društvenih vrijednosti utvrđenih Ustavom, data po odredbama Vojne enciklopedije: „Bezbjednost se može istovremeno definisati i kao funkcija i organizacija i kao stanje, s tim što svaki od ovih elemenata čini cjelinu za sebe...“

Kao funkcija, bezbjednost je nerazdvojni atribut države i pokreta, bez obzira na karakter uređenja, politički sistem ili oblik vlasti. Kao organizacija ili inaugurisani mehanizam zaštite, bezbjednost može da ima razne oblike organizacionih formi (odgovarajućih organa) i različita ovlašćenja zasnovana i regulisana Ustavnim i zakonskim aktima, ili odlukama političke vlasti. Ova dva oblika čine jedinstvenu cjelinu – sistem bezbjednosti – koji obuhvata organe i mjere (djelatnost, aktivnost), koje se sprovode radi zaštite određenih društvenih dobara, utvrđenih Ustavom i

zakonskim aktima. Kao stanje, bezbjednost isključuje postojanje materijalnih i drugih akata uperenih protiv ustavnog poretka, nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta, oružanih snaga i drugih vrijednosti, koje predstavljaju zaštićena dobra...¹⁰¹

Slika 1. Podjela BiH na entitete i distrikt

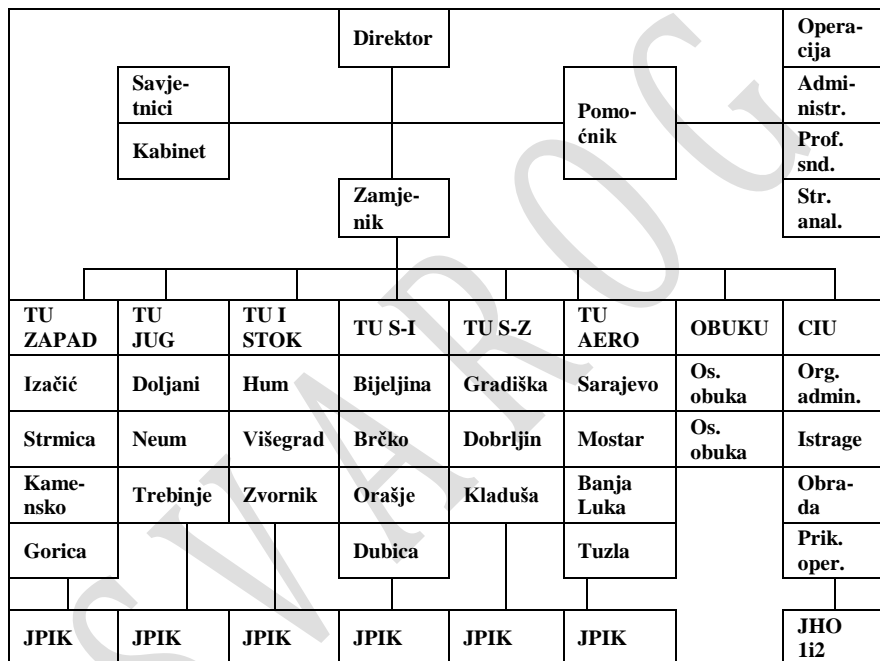
Nastankom Dejtonske BiH i priznanjem njenih entiteta, Federacije BiH i Republike Srpske, uz posredovanje međunarodnih subjekata i Visokog predstavnika u BiH, došlo je do formiranja novih bezbjednosnih institucija u skladu sa odlukama Parlamentarne skupštine, kao i zakonskim aktima (koja su kasnije uslijedila, regulisana su ova pitanja). Najprije je formirana Kancelarija za saradnju sa Interpolom, koja je formirana još 1992. godine, a to je prva bezbjednosna institucija, koja je počela sa funkcionisanjem na nivou BiH, i to kao poseban organ Ministarstva bezbjednosti BiH, koje je takođe, kasnije obrazovano.

Visoki predstavnik u BiH je 13. juna 2000. godine, donio Odluku o Državnoj graničnoj službi – DGS, koja stupa na snagu odmah. DGS je multietnička agencija za sprovođenje zakona, čiji sastav mora odgovarati popisu stanovništva iz 1991. godine. Ova agencija kontrolira cijelu granicu BiH sa oko 3.000 zaposlenih. Time su prestale sa radom službe u Federaciji BiH i Republici Srpskoj. Uz pritisak međunarodnih krugova

¹⁰¹ Vojna enciklopedija, II izdanje, pod 5.

Odluka o Državnoj graničnoj službi je bez ikakvih amandmanskih promjena, izglasana u Zakon na Parlamentarnoj skupštini BiH.

Državna Agencija za istrage i zaštitu – SIPA formirana je 20. juna 2002. godine, Zakonom o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu i to kao upravna organizacija, koja je bila u nadležnosti Ministarstva bezbjednosti BiH, sa operativnom samostalnošću. SIPA je postala profesionalna agencija, čiji pripadnici obavljaju specifične policijske poslove na cijelom prostoru BiH. Struktura policijskih službenika SIPA-e odražava nacionalnu strukturu stanovništva BiH, prema popisu stanovništva iz 1991. godine. Značajnu pomoć u njenom organizovanju, obuci i funkcionalnosti pružili su strani stručnjaci, angažovani po zahtjevu međunarodnih institucija.

Šema 1. Organizaciona struktura Državne granične službe

Oružane snage BiH - OS čine sve vojne snage, koje su organizovane bilo od državnih, bilo od entitetskih institucija. U svoj sastav su uključile Vojsku Federacije BiH, koja je uspostavljena 1996. godine i Vojsku RS, nakon promjena u Ustavu RS i donošenja novih zakona. Nakon 2003. godine, uspostavljena je jedinstvena odbrambena struktura BiH, sa podjelom nadležnosti između entiteta i države, čime je poboljšana vojna interoperabilnost, demokratski nadzor i transparentnost. Oružane snage BiH su profesionalna vojna sila pod nadležnošću Predsjedništva BiH, a koje preuzimaju odgovornost za očuvanje teritorijalnog integriteta, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta BiH. Veliku pomoć u formiranju Oružanih snaga pružile su komande SFOR-a i komande NATO u BiH, a kasnije i u osposobljavanju komandi i oficira za nove obaveze.

Obavještajno-bezbjednosna agencija BiH - OBA osnovana je Zakonom o Obavještajno-bezbjednosnoj agenciji na sjednici Predstavničkog doma 22. marta 2004. godine, i kasnije sjednici Doma naroda. Nastala je spajanjem civilnih obavještajno-bezbjednosnih institucija, koje su ranije djelovale na prostoru Federacije BiH (Federalna obavještajna, sigurnosna služba) i RS (Obavještajno-bezbjednosna agencija). Nova agencija je civilna obavještajno-bezbjednosna institucija, sa statusom pravnog lica i preciznim nadležnostima na cijeloj teritoriji BiH. Bavi se prikupljanjem, analiziranjem i distribucijom obavještajnih podataka, u cilju zaštite bezbjednosti uključujući suverenitet, teritorijalni integritet i ustavni poredak BiH. Veliku pomoć u organizovanju, opremanju i osposobljavanju ključnih kadrova, imale su specijalizovane ekipe NATO i zapadnih zemalja.

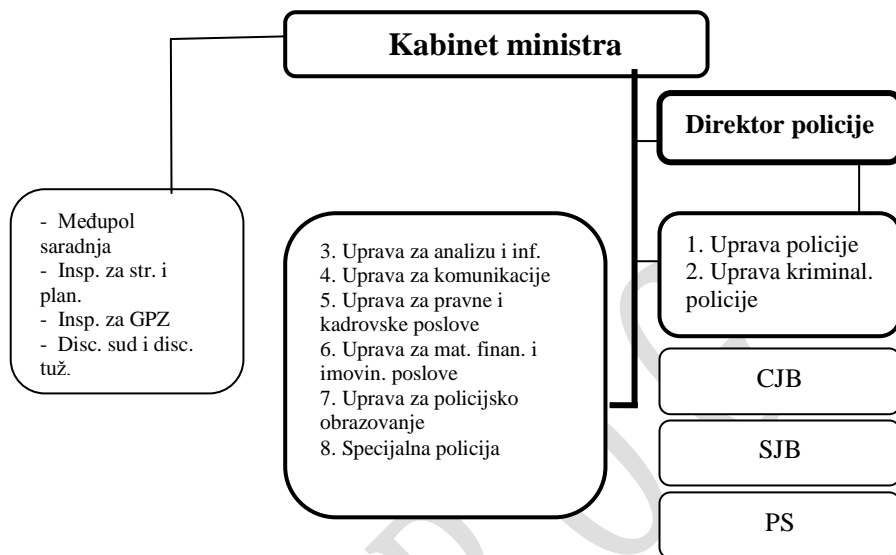

Šema 2. Lanac komandovanja Oružanim snagama

Entitetske bezbjednosne institucije

Osim navedenih bezbjednosnih agencija, koje djeluju na cjelokupnom prostoru BiH, formirane su i druge bezbjednosne agencije, koje djeluju na područjima entiteta, odnosno Brčko Distrikta. Tako na prostoru Federacije BiH u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije BiH djeluje Policija Federacije BiH, dok na području Brčko Distrikta po zakonu o Policiji Brčko Distrikta djeluje Policija Brčko Distrikta. Na prostoru Republike Srpske kao bezbjednosna agencija, nadležna za zaštitu građana, njihove imovine, zaštitu ustavnog poretka od nasilnog ugrožavanja bezbjednosti RS, u skladu sa zakonom, djeluje Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske – MUP RS. Rad ovog ministarstva je centralizovan i organizovan kroz pet centara javne bezbjednosti. Međusobna saradnja i zajednička aktivnost MUP-a RS sa bezbjednosnim agencijama BiH, Federalnim ministarstvom unutrašnjih

poslova i Policijom Brčko Distrikta, zasniva se na uzajamnim kontaktima, dogovorima, sporazumima, a sve u skladu sa Zakonom o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka.

Šema 1. Struktura ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije

Da bi ova saradnja bila što kvalitetnija, unutar kabineta ministra unutrašnjih poslova RS, formirano je odjeljenje za međupolijsku saradnju. MUP RS takođe ima odgovarajuću saradnju sa međunarodnim subjektima, koja se uglavnom odvija preko Jedinice za evropske integracije i nalazi se pri kabinetu ministra. Kao i u prethodnim bezbjednosnim agencijama, veliku pomoć u organizovanju, treniranju, opremanju i osposobljavanju policijskih struktura dale su stručne ekipe zapadno-evropskih zemalja i Međunarodna policija – IPFT i OSCE.

Pitanja koja usporavaju dalji napredak bezbjednosnih procesa u BiH i RS

Da bi BiH i Republika Srpska nastavile sa daljim napretkom bezbjednosnih procesa, moraju ostvariti viši stepen demokratije i političke volje i to prije svega u promjeni Ustava BiH, koji se odnosi na diskriminaciju nacionalnih manjina, u kojem će se omogućiti temeljno pravo da biraju i budu birani.

BiH nema jedinstveni politički stav kada je u pitanju transformacija Kancelarije visokog predstavnika (OHR) u Kancelariju specijalnog predstavnika Evropske unije (EU). Da bi se postiglo punopravno članstvo u EU, BiH mora riješiti pitanje OHR-a i njegove supervizije. U posljednje vrijeme, svjedoci smo različitih političkih prijedloga i stavova o transformaciji OHR-a. Političke partije sa prostora Federacije BiH iz

Sarajeva, uglavnom se zalažu za dalji ostanak OHR-a, dok se većina političkih partija iz Republike Srpske zalaže za transformaciju OHR-a u Kancelariju specijalnog predstavnika EU. Dan prije održavanja samita u Sarajevu („Evropska unija – Zapadni Balkan“), 2. juna 2010. godine, predsjednik Vlade Republike Srpske Milorad Dodik, prilikom razgovora sa ministrom spoljnih poslova Srbije je, između ostalog, iznio stav: „OHR je sve više remetilački faktor, a ne faktor rješavanja problema u BiH i direktna je prepreka BiH na putu ka evropskim integracijama“¹⁰².

Istorijska vremena, pod kojim se podrazumijevaju vremena koja nose duh promjena, po pravilu predstavlja izvjesne kategorične imperitive. Jedan od tih imperativa u BiH i RS je dijalog na osnovama ravnopravnosti, konstitutivnosti i konsenzusa. Uglavnom, ključ svih naših nevolja je u načinu komunikacije: „Naši ljudi ne umiju da vode razgovore, ali umiju da vode rat“¹⁰³. Dijalog je jedini način da se nastavi sa rješavanjem preostalih zahtjeva, čije ispunjenje će omogućiti siguran put za integrisanje BiH u evroatlantske integracione tokove.

Velika opasnost po dijalog i toleranciju, a samim tim i po bezbjednost, u BiH i RS je govor mržnje i jezičke manipulacije sa kojima se intenzivno susrećemo i nakon 15 godina od završetka građanskog rata. Oni najbolje uspijevaju tamo, gdje ima najmanje istinske demokratije i gdje pojedine političke snage nisu raskrstile sa prošlošću i odrekli se ratnih ciljeva. Nažalost, na prostoru BiH, ta vrsta govora i nipodaštavanje drugih i drugačijih se sve češće koristi za ostvarivanje jednonacionalnih političkih ciljeva, što ne vodi napretku BiH.

Bosna i Hercegovina, a time Federacija BiH i Republika Srpska, moraju poštovati norme Dejtonskog mirovnog sporazuma, kao dokumenta koji garantuje zajednički opstanak i suživot njenih naroda na prostoru BiH. U tom smislu, razvoj i unapređenje mira i bezbjednosti mora biti prioritetan zadatak svih subjekata i institucija. Svako rušenje dejtonskog koncepta predstavljalo bi destabilizaciju BiH, pa i čitavog regiona, što je do sada u više navrata isticano u govorima predsjedavajućeg Savjeta ministara BiH Nikole Špirića, kao i pojedinih političkih predstavnika iz Republike Srpske. Sve češći zahtjevi za ukidanje jednog entiteta BiH, tj. Republike Srpske, udaljavaju BiH od evroatlantskih integracija, što je potvrdio i predsjednik EU za spoljnu i bezbjednosnu politiku Ketrin Ešton, prilikom boravka u Sarajevu, uoči samita „EU - Zapadni Balkan“. Tom prilikom, Ketrin Ešton je, između ostalog, izjavila: „Izazov sa kojim se morate nositi je, da stvarate funkcionalnu državu sa entitetima, a ne bez njih. EU i međunarodna zajednica neće tolerisati bilo kakvo osporavanje suvereniteta i teritorijalnog integriteta BiH ili međunarodnog prava,

¹⁰² Glas Srpske – Intervju predsjednika Vlade RS 2. Juna 2010. „Bez zatvaranja OHR, nema puta u Evropu“.

¹⁰³ Duško Vejnović, „Politički kulturni dijalog, tolerancija i demokratija u BiH“, Banja Luka 2003.

uključujući i Dejtonsko-pariški mirovni sporazum¹⁰⁴. To je neprihvatljivo i zbog toga što na sceni funkcioniraju utvrđeni sistem bezbjednosti, a kada bi se jednostrano povukli potezi došlo bi do njegovog narušavanja, što bi u krajnjem proizvelo anarhiju i ugrozilo postojeću političko-bezbjednosnu situaciju u Bosni i Hercegovini.

Jedno od interesantnih pitanja, koje se u posljednje vrijeme nameće, i koje zaslužuje kritički osvrt jer može dovesti do pogoršanja bezbjednosne situacije, je pitanje prisustva stranih plaćenika „mudžahedina“ jednom rječju terorista na prostoru BiH. Ovo pitanje zaslužuje posebnu pažnju svih političara, javnog mnjenja, i svih dobronamjernih građana BiH i RS. Izvještaj Obavještajno-bezbjednosne agencije BiH predstavljen članovima Zajedničke komisije za odbranu i bezbjednost, 2. jula 2010. godine, označio je BiH i Islamsku vjersku zajednicu BiH, kao glavne zaštitnike ekstremista. U navedenom Izvještaju, koji je prenio list „Press“ RS, pod naslovom „Islamska zajednica štiti selefije“, stoji da su pripadnici OBA/OSA prikupili dovoljno informacija o otvorenoj podršci, koju pojedini imami u džamijama širom BiH pružaju vehabijskom pokretu. Od tih imama i njihovog djelovanja, niko se u vrhu Islamske vjerske zajednice BiH još nije ogradio. Direktor OBA/OSA u navedenom Izvještaju priznaje da u BiH postoji 3.000 potencijalnih terorista, navodeći da Islamska zajednica BiH može i treba da ima najznačajniju ulogu u energičnom suprotstavljanju radikalizaciji dijela bosanskih muslimana, kroz osudu i sprečavanje djelovanja selefija na terenu.

Ekspert za terorizam i islamski fundamentalizam Mehmedalija Nuhic, je za „Press“, između ostalog iznio, da su obavještajne strukture definitivno ukazale na srž problema, ali naglašava, da su promjene malo vjerovatne: „Islamska zajednica BiH ima snage, ali nema volje da riješi problem vehabija u BiH. Stvaranje svebošnjačkog fronta, zaduženog za suzbijanje ekstremista, jednostavno nije moguće, jer njihovo djelovanje dopušta ne samo Islamska zajednica BiH, već i neke političke partije, koje na svojim skupovima otvoreno poručuju da vehabije mogu više da im koriste nego štete. Zbog toga, među Bošnjacima dolazi do velikog raslojavanja, koje vodi u nove obračune unutar pripadnika tog naroda“¹⁰⁵.

Predsjedavajući Zajedničke komisije Parlamentarne skupštine BiH za nadzor nad radom OBA-e BiH, Mirko Okolić, tvrdi da nije iznenađen izjavom direktora ove Agencije o postojanju 3.000 potencijalnih terorista u BiH, dodavši: „Mislim da ih ima mnogo više od 3.000, koliko pominje u izvještaju OBA“¹⁰⁶.

¹⁰⁴ Glas Srpske – Intervju Predsjednika za spoljnu bezbjednost i politiku EU Ketrin Ešton, 2. 6. 2010. „Evropska unija želi funkcionalnu BiH sa entitetima, a ne bez njih“.

¹⁰⁵ „Press“ RS – Izjava eksperta za terorizam i islamski fundamentalizam, Mehmedalije Nuhica, „Islamska zajednica štiti selefije“, 15. juli 2010.

¹⁰⁶ „Press“ RS – Izjava predsjedavajućeg Zajedničke komisije Parlamentarne skupštine BiH za nadzor nad radom OBA-e, Mirko Okolić, „Islamska zajednica štiti selefije“, 15. juli 2010.

Zamjenik predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, Milorad Živković, takođe je za Press RS potvrdio, da su vehabije teroristička prijetnja i sramota za BiH. „Evropa nas zbog njih tretira kao stalnu prijetnju miru i svakog građanina BiH kao potencijalnog teroristu. Zato je potrebno ispuniti tri preuslova, da bi se razgovaralo o konkretnim mjerama borbe protiv terorizma. To su politička volja, zakonodavni okvir i efikasni instrumenti za sprovođenje zakona“¹⁰⁷.

Predsjedavajući Savjeta ministara BiH, Nikola Špirić je izjavio, da kapital koji ulazi u BiH za stvaranje islamske države ne donosi dobro BiH i da nije riječ o dobrom projektu. Posebno je naglasio: „Problem terorizma u BiH će biti riješen, ako bude ukinuta politička podrška, koja predstavlja klimu, tlo za razvoj terorizma ili pojedinih oblika terorizma“¹⁰⁸.

I druga pitanja, koja zaslužuju poseban kritički osvrt, i koja negativno djeluju na organizaciono-tehničke i kadrovske mogućnosti saradnje sa međunarodnim subjektima su između ostalog pitanja:

- Nedovoljna obezbjeđenost državne granice, kuda teče ilegalna trgovina narkoticima, prolaz međunarodnih kriminalaca i terorista;
- Prevelike količine naoružanja i municije su u neadekvatnim skladišnim objektima;
- Problem nezaposlenosti uzrokuje stihijski odlazak visoko-obrazovanih mladih ljudi i doprinio povećanju opšteg siromaštva;
- Problemi tranzicije ka tržišnoj ekonomiji, koji za rezultat imaju nizak nivo domaćih i stranih investicija, te pogoduju funkcionisanju sive ekonomije i crnog tržišta.

Nesporno je da se u Bosni i Hercegovini različito posmatraju pojedini događaji i da entitetske institucije u tom smislu daju vlastite vrednosne sudove koji nisu izraz objektivnosti. Posebno se to odnosi na nedavnu ratnu prošlost i angažovanje različitih subjekata, koji su učestvovali u raznim događajima, pa je za pojedine počinjeni zločin od strane pojedinaca i grupa herojstvo, a za druge sasvim druga kategorizacija tog događaja i aktera u njima. Visok stepen saradnje institucija Republike Srpske sa bezbjednosnim institucijama Bosne i Hercegovine i predstavnicima različitih međunarodnih organizacija je prije svega plod odgovorne ukupne politike koja se vodi u Srpskoj. Praksa pokazuje da se oko značajnih pitanja vrlo brzo postiže saglasnost i da sve institucije bezbjednosti uspješno implementiraju postignute dogovore, što u načelu donosi dobre rezultate. Određeni problemi do kojih dolazi uglavnom se odnose na megalomanske zahtjeve za brze i opšte reforme, usmerene ka potpunom topljenju organa Republike Srpske u zajedničke institucije BiH,

¹⁰⁷ „Press“ RS – Izjava zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, Milorad Živković, „Islamska zajednica štiti selefije“, 15. juli 2010.

¹⁰⁸ „Glas Srpske“ – Predsjedavajući Savjeta ministara BiH, Nikola Špirić „Šalju novac za stvaranje islamske vjerske države“, 16. juli 2010.

što srpska strana, shodno Ustavu BiH, ne prihvata. Proizlazi da određeni problemi proističu iz neprekidnih zahtjeva, prije svega bošnjačkih krugova o potrebi centralizacije radi navodne efikasnosti zajedničke države. Konstruktivan pristup problemu bezbjednosti i potreba zajedničkog rješavanja bezbjednosnih problema zajednička je potrebna građana BiH.

Zaključak

Iz navedenog je vidljivo, da bi se ostvario uticaj, sveukupni napredak, i obezbijedila potrebna unutrašnja stabilnost, BiH a samim tim i RS, morale su u skladu sa stavovima međunarodne zajednice razviti i pripremiti bezbjednosne institucije za efikasan rad u nastalim okolnostima. Pored toga, kao opšta podrška takvim reformama bila je potrebna odluka entitetskih i zajedničkih institucija BiH, koje su izrazile spremnost pridruživanju evroatlantskoj porodici slobodnih demokratskih država.

Bezbjednosni procesi bili su od izuzetne važnosti za daljnji demokratski napredak BiH i RS, u skladu sa savremenim civilizacijskim opredjeljenjima, te radi ostvarivanja kolektivne bezbjednosti.

Postojeća ustavna pozicija BiH, kao i njenih entiteta, obezbjeđuje nesmetano i potpuno zadovoljavanje svih bezbjednosnih aspekata, koji se postavljaju od strane međunarodnih subjekata, što znači da je obezbjeđivanjem entitetske koordinacije između svih bezbjednosnih subjekata na nivou BiH, osigurana cjelovita bezbjednost na zajedničkom nivou entiteta i Brčko Distrikta.

Da bi došlo do unapređenja bezbjednosne situacije na cjelokupnom prostoru BiH, vladajuće političke elite moraju iznaći mogućnosti u zajedničkom rješavanju onih krucijalnih pitanja, koja ugrožavaju daljnji napredak bezbjednosnih procesa.

Da bi Bosna i Hercegovina, a time i Republika Srpska, ostvarile sveukupni napredak i obezbijedile potrebnu unutrašnju stabilnost i stabilnu bezbjednosnu situaciju, u skladu sa zahtjevima vremena i stavovima međunarodne zajednice, neophodno je neprekidno razvijati i izgrađivati postojeće bezbjednosne institucije, za efikasan rad u nastalim okolnostima različitih oblika ugrožavanja. Ovo je neophodno i zbog toga što se Bosna i Hercegovina jasno opredijelila za opšte reforme entitetskih i zajedničkih institucija BiH u skladu sa iskustvima demokratskih sistema i opredjeljenja za pridruživanje evroatlantskoj porodici slobodnih demokratskih država. U ispunjenju tih uslova koje su postavile institucije Evropske unije prioritet je jačanje mira i obezbjeđenje bezbjednosne stabilnosti BiH i RS od svih oblika kriminala i ugrožavanja.

Literatura

1. Bajtol, Esad (1995): *Država-pojam i zbilja*, Sarajevo
2. Ćorović, Vladimir (1999): *Političke prilike u Bosni i Hercegovini*, Beograd
3. Dimitrijević, Vojin (1973): *Pojam bezbednosti u međunarodnim odnosima*, Beograd, Pravni fakultet
4. Geri, Alen (1992): *Recite NE! novom svetskom poretku*, „Jugoslavija publik“, Beograd
5. Ibrahimagić, Omer (2001): *Dejton Bosna u Evropi – pravna suština Dejtona*, “VKBP”, Sarajevo
6. Kaufman, J.P. (2002): *NATO and the Former Yugoslavia - Crisis, Conflict, and the Atlantic Alliance*, Lanham: Rowman&Littlefield Publishers.
7. Lučić, Ivica (2001): *Sigurnosno-obavještajne službe Bosne i Hercegovine*, Zagreb
8. Popović, Vitimir i Lukač Vladimir (1997): *Dokumenti Dejton-Pariz*, Banja Luka, Institut za međunarodno pravo i međunarodnu poslovnu saradnju
9. Vejnović, Duško (2005): *Politička kultura, dijalog, tolerancija dijaloga Bosne i Hercegovine*, Banja Luka, Udruženje defendologa Republike Srpske
10. Vejnović, Duško, Šikman, Mile i Radulj, Slobodan (2006): *Društveni aspekti terorizma*, Banja Luka, Udruženje defendologa Republike Srpske

Zakonski propisi i dokumenta:

11. *Ustav Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine (1974): „Službeni list“*, Sarajevo
12. *Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.*
13. *Ustav Republike Srpske*
14. *Zakono o odbrani Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 43/03.*
15. *Zakon o ministrastvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine*
16. *Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine, Sl. glasnik. BiH br. 26/04, 7/05, 48/05.*
17. *Odbrambena politika Bosne i Hercegovine*
18. *Bezbjednosna politika Bosne i Hercegovine*
19. *Zakon o Državnoj graničnoj službi „Sl. glasnik BiH“ broj 5/04.*
20. *Zakon o OBA/OSA „Sl. glasnik BiH“ broj 22/04.*
21. *Trideseti seminar o OEBS-ovim kodeksima ponašanja u vojno-političkim aspektima bezbjednosti, održan u organizaciji misije OEBS-a u BiH i interesorne radne grupe Savjeta ministara BiH, održan 21.04.2010*
22. *Okrugli sto „Napredak BiH na putu ka evroatlantskim integracijama i uloga lokalnih zajednica u tom procesu“ (Okruglom stolu predsjedavali: Čarls Ingliš, Alejandro Alvaro Gonzales i ambasadori SAD i Španije) 12.05.2010. godine u Bijeljini*